

ΟΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΔΕΝ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΔΕΙΓΜΑ ΕΥΦΥΪΑΣ ΕΝΟΣ ΠΑΙΔΙΟΥ. ΑΡΚΕΤΟΙ ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΙ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΛΟΥΝ «ΣΥΜΠΤΩΜΑ» ΕΥΦΥΪΑΣ, ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΔΙΑΣΗΜΟΥΣ ΔΥΣΛΕΞΙΚΟΥΣ ΟΠΩΣ Ο ΑΛΜΠΕΡΤ ΑΪΝΣΤΑΪΝ, Ο ΤΟΜΑΣ ΕΝΤΙΣΟΝ, Ο ΧΑΝΣ ΚΡΙΣΤΙΑΝ ΑΝΤΕΡΣΕΝ.

ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

Όταν
 $2 + 1 = \epsilon$

Π

Πολλά λάθη στην αντιγραφή και την ορθογραφία, «παράξενη» γραφή ορισμένων γραμμάτων, δυσκολία στην ανάγνωση... Τα παραπάνω χαρακτηριστικά πιθανότατα δε σημαίνουν πως το παιδί δε δίνει σημασία στο μάθημα και βαριέται να διαβάσει. Θα μπορούσε το θέμα να είναι (απλά) μια μορφή μαθησιακής δυσκολίας!

ΔΥΣΛΕΞΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΥΣΚΟΛΕΣ ΛΕΞΕΙΣ

Η πρώτη μαθησιακή δυσκολία που μας έρχεται στο μυαλό είναι η δυσλεξία, υπάρχουν ωστόσο πολλές αναγνωρισμένες πλέον μορφές των μαθησιακών δυσκολιών που μπορεί να εμποδίζουν ένα παιδί να αποδώσει στο 100% των δυνατοτήτων του. Οι μαθησιακές δυσκολίες είναι ένας γενικός όρος που αναφέρεται σε μια ετερογενή ομάδα διαταραχών, οι

οποίες διακρίνονται σε γενικευμένες και ειδικές. «Όταν μιλάμε για ειδικές μαθησιακές δυσκολίες, αναφερόμαστε στις δυσκολίες που παρουσιάζει ένα παιδί σχολικής ηλικίας στην απόκτηση των βασικών δεξιοτήτων της γλώσσας, στο γραπτό λόγο, στην ανάγνωση, τη γραφή, την ορθογραφία, την αριθμητική. Το σύνολο των μαθησιακών δυσκολιών αναφέρεται ως "δυσλεξία", αν και με τη στενή έννοια ο όρος αυτός ταυτίζεται με τις δυσκολίες στην ανάγνωση, ενώ οι δυσκολίες στη γραφή περιγράφονται με τον όρο "δυσγραφία"» εξηγεί η παιδίατρος νεογνολόγος Αθηνά Μπαλάσκα.

ΔΥΣΛΕΞΙΑ

Τι είναι: Μια χρόνια κατάσταση που δυσκολεύει το παιδί να διαβάσει. Είναι η πιο συνηθισμένη μαθησιακή δυσκολία. Στην Ελλάδα δυσλεξία παρουσιάζεται σε ποσοστό 3-15% των μαθητών, με αναλογία 4:1 ανάμεσα στα αγόρια και στα κορίτσια.

Ορισμένα από τα πρώιμα συμπτώματα της δυσλεξίας μπορεί να είναι:

Στην προσχολική ηλικία και έως 7 ετών:

- ▶ Καθυστέρηση στην ομιλία χωρίς να υπάρχει παθολογική αιτία.
- ▶ Δυσκολία σε δραστηριότητες λεπτής κινητικότητας και οπτικοκινητικού συντονισμού (λαβή μολυβιού ή ψαλιδιού, αντιγραφή σχεδίων).
- ▶ Δυσκολεύεται να αναγνωρίσει ήχους, όπως «μπ, π, β, φ, δ» ή να βρει από ποια «φωνούλα» ξεκινά μια λέξη.
- ▶ Δυσκολία στην εκτέλεση σύνθετων δραστηριοτήτων (π.χ., βάλε το τετράδιο της ορθογραφίας στην τσάντα σου, σβήσε το φως και πήγαινε να πλύνεις

τα δόντια σου).

- ▶ Δυσκολία στη βραχυπρόθεσμη μνήμη (π.χ. μέρες της εβδομάδας, να επαναλάβει μια πρόταση που άκουσε πριν).

Στις πρώτες τάξεις του δημοτικού:

- ▶ Δεν μπορεί να αναγνωρίσει όλα τα γράμματα μιας λέξης ακούγοντάς την.
- ▶ Κάνει πολλά ορθογραφικά λάθη και μπερδεύει τη γραφή γραμμάτων και συνδυασμών, π.χ. αντί για «μην», μπορεί να γράφει «μην». Το ίδιο μπορεί να κάνει με αριθμούς, π.χ. να γράφει «32» αντί για «23» ή 3 αντί για ε.
- ▶ Δυσκολεύεται όταν διαβάζει δυνατά ένα κείμενο, μπορεί να «πηδάει» σειρές ή να ξεχνάει λέξεις.
- ▶ Δεν κατανοεί με ευχέρεια ένα κείμενο που διαβάζει και δε διαβάζει για ευχαρίστηση, παρά μόνο από υποχρέωση, π.χ. τα μαθήματα του σχολείου.

ΔΥΣΑΡΙΘΜΗΣΙΑ

Τι σημαίνει: Ο όρος περιγράφει τη μαθησιακή δυσκολία στις αριθμητικές πράξεις και τη μαθηματική σκέψη. Μέχρι πρόσφατα η δυσαριθμησία έμπαινε κάτω από την ομπρέλα του γενικού όρου

Μήπως το μικρό σου δε βαριέται απλά να διαβάσει;
Η Ελένη Δασκαλάκη διερευνά το μεγάλο θέμα των μαθησιακών
δυσκολιών που οι επιστήμονες μόλις έχουν αρχίσει να κατανοούν.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΕΝΗ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ

Ευχαριστούμε τους Φώτη Βελισσαράκο, αναπτυξιακό οπτομέτρη, Αθηνά Μπαλάσκα, παιδίατρο νεογνολόγο, διευθύντρια Παιδιατρικής Κλινικής και συνεργάτρια Ιατρείου Κοινωνικής και Αναπτυξιακής Παιδιατρικής ΓΝΠ Πεντέλης, Σωκράτη Μποκή, εργοθεραπευτή, Ρεβέκκα Τζόρβα, MA, SLP, παθολόγο λόγου και ομιλίας, «Έρεισμα» Κέντρο Διάγνωσης και Θεραπείας Λόγου Γνωστικών και Κινητικών Διαταραχών, και την Ελληνική Εταιρεία Κοινωνικής Παιδιατρικής και Προαγωγής της Υγείας (www.socped.gr).

ΔΥΣΛΕΞΙΑ, ΔΥΣΓΡΑΦΙΑ, ΔΥΣΑΡΙΘΜΗΣΙΑ ΕΙΝΑΙ ΛΙΓΕΣ ΜΟΝΟ ΑΠΟ ΤΙΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ. ΠΛΕΟΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΠΟΛΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΔΥΣΚΟΛΙΩΝ.

«μαθησιακές δυσκολίες», καθώς δεν ήταν τόσο γνωστή, ωστόσο πλέον έχει αναγνωριστεί και γονείς και εκπαιδευτικοί είναι πιο ευαισθητοποιημένοι.

Κάποια χαρακτηριστικά συμπτώματα μπορεί να είναι:

- Το παιδί δυσκολεύεται να αντιληφθεί προμαθηματικές έννοιες, όπως περισσότερο-λιγότερο, πολλά-λίγα.
- Δυσκολεύεται στην αντίληψη εννοιών όπως ο χρόνος και η αριθμογραμμή.
- Δεν κατανοεί εύκολα μαθηματικές έννοιες και τον τρόπο εκτέλεσης αριθμητικών πράξεων (αφαίρεση, πρόσθεση κ.λπ.) και δυσκολεύεται να αναγνωρίσει τα μαθηματικά σύμβολα.
- Εμφανίζει δυσκολία στη γραφή και την ανάγνωση αριθμών – μπορεί να αντιστρέφει τα νούμερα ή να γράφει άλλον αριθμό αντί για το σωστό.
- Το παιδί μπορεί να δυσκολεύεται σε παιχνίδια «λογικής», όπως π.χ. το σκάκι, ή στο να θυμάται το σκορ στα επιτραπέζια.

ΔΥΣΓΡΑΦΙΑ

Τι σημαίνει: Πρόκειται για μια νευρολογική διαταραχή που χαρακτηρίζεται από δυσκολίες στη γραφή. Τα παιδιά με δυσγραφία παραμορφώνουν το «σχήμα» των γραμμάτων και κάνουν λάθη στο μέγεθος, στην κατεύθυνση του γράμματος και πολλά ορθογραφικά λάθη.

Χαρακτηριστικά συμπτώματα της δυσγραφίας μπορεί να είναι:

- Δυσκολία στη γραφή γραμμάτων και

αριθμών, ενώ η δεξιότητα του παιδιού στη γραφή είναι χαμηλότερη από το αναμενόμενο αναφορικά με την ηλικία και τη σχολική του εκπαίδευση.

- Πολλά γραμματικά λάθη στο σχολείο και δυσκολία οργάνωσης των κειμένων, π.χ. δεν μπορεί να χωρίσει παραγράφους.
- Δυσκολία στην αντιγραφική και την ορθογραφία λέξεων.
- Δυσκολία στη διάκριση μεταξύ κεφαλαίων και πεζών γραμμάτων.
- Δυσκολία στην τήρηση της γραμμής στο τετράδιο.

5 ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

1 «Τι να κάνω αν υποψιάζομαι ότι το παιδί έχει μαθησιακές δυσκολίες;»
Συνήθως εντοπίζονται στο νηπιαγωγείο, αλλά πιο συχνά στην Α' Τάξη Δημοτικού. Η δασκάλα είναι συχνά η πρώτη που εντοπίζει το πρόβλημα και κατευθύνει τους γονείς για τη λήψη αξιολόγησης. Η επίσημη διάγνωση γίνεται μετά την Γ' Τάξη, αφού το παιδί έχει κατακτήσει τα βασικά της γραφής και της ανάγνωσης.

2 «Γιατί είναι σημαντική η πρώιμη διάγνωση;»
Όταν μια μαθησιακή δυσκολία εντοπιστεί έγκαιρα, εξασφαλίζει πως το παιδί παίρνει την κατάλληλη βοήθεια στην ηλικία όπου η μάθηση επιτυγχάνεται με ευκολότερο τρόπο, προτού αποκτήσει ορισμένες «κακές αναγνωστικές συνήθειες» ή προτού αρχίσει η ύλη του σχολείου να το ξεπερνάει. Ένας δεύτερος βασικός λόγος είναι πως με έγκαιρη διάγνωση προλαμβάνεται η απογοήτευση και αποθάρρυνση του παιδιού λόγω της «αποτυχίας» που βιώνει καθημερινά στο σχολικό του περιβάλλον και, το πιο

σημαντικό, δεν το αναγνωρίζουν ως «τεμπέλη» και αδιάφορο.

3 «Πώς θα γίνει η διάγνωση;»
Για τη διάγνωση μπορείς να απευθυνθείς σε ιδιωτικό κέντρο ή σε δημόσιο φορέα. Σε κάθε περίπτωση η διάγνωση είναι έγκυρη, ωστόσο, για να πάρει το παιδί απαλλαγή από τις γραπτές εξετάσεις σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, απαιτείται γνωμάτευση για ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες από τα Κέντρα Διαφοροδιάγνωσης, Διάγνωσης και Υποστήριξης Ειδικών Εκπαιδευτικών Αναγκών (ΚΕΔΔΥ), τα Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα (ΙΠΚ) και την Ειδική Διαγνωστική Επιτροπή Αξιολόγησης (ΕΔΕΑ). Για να περάσει το παιδί από την ανάλογη επιτροπή, θα πρέπει να κάνεις αίτηση για παραπομπή στο ΚΕΔΔΥ και να ακολουθήσεις τη διαδικασία που θα σου ζητηθεί.

4 «Καλύπτεται η δαπάνη της ειδικής θεραπευτικής αγωγής από τα δημόσια ταμεία;»
Σε ένα μεγάλο βαθμό ναι. Αφού πάρεις επίσημη διάγνωση από το ΚΕΔΔΥ, θα σε κατευθύνουν στη συνέχεια από το Κέντρο Ειδικής Αγωγής όπου θα απευθυνθείς ώστε να αποζημιωθείς οικονομικά.

5 «Θεραπεύονται οι μαθησιακές δυσκολίες;»
Δεν είναι νόσημα, αλλά μια διαφοροποίηση στη λειτουργία του εγκεφάλου. Δεν υπάρχει «θεραπεία», ωστόσο με την έγκαιρη παρέμβαση ειδικού το παιδί θα βελτιώσει τις

δεξιότητές του στον τομέα που παρουσιάζει μαθησιακή δυσκολία. Το παιδί θα χρειάζεται να παρακολουθεί συνεδρίες μαθησιακής υποστήριξης από εξειδικευμένους παιδαγωγούς, εκπαιδευτές ή θεραπευτές, όπου θα διδαχτεί τεχνικές για να βελτιώσει τις μαθησιακές του επιδόσεις.

ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΟΡΑΣΗΣ

Η συμμετοχή της όρασης στις δυσκολίες ανάγνωσης έχει αποτελέσει αντικείμενο έρευνας για πολλές δεκαετίες. Ενώ αρχικά πολλοί ερευνητές πίστευαν ότι οι αδυναμίες της οπτικής αντίληψης ήταν αυτές που επηρέαζαν τη διαδικασία της ανάγνωσης, πλέον η έρευνα έχει στραφεί σε άλλους τομείς της οπτικής επεξεργασίας. «Σε κάποιους τύπους "δυσλεξίας" (δυσκολίες ανάγνωσης) η

συμμετοχή της όρασης στο πρόβλημα είναι σημαντική, ενώ η εξάσκηση των οπτικών αδυναμιών με οπτομετρικές ασκήσεις ενισχύει κατά πολύ την αναγνωστική ικανότητα ενός παιδιού» τονίζει ο Φώτης Βελισσαράκος, αναπτυξιακός οπτομέτρης. Η αξιολόγηση των οπτικών δεξιοτήτων του παιδιού γίνεται από εξειδικευμένο οπτομέτρη. «Ειδικά στα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες η ενίσχυση των οπτικών αδυναμιών μέσα από ένα πρόγραμμα οπτομετρικών ασκήσεων (Vision Therapy) δίνει περισσότερα εργαλεία, ώστε να μπορούν να αντιμετωπίζουν καλύτερα τις καθημερινές μαθησιακές προκλήσεις, όπως η διάρκεια προσοχής και η ταχύτητα εκτέλεσης γραφοκινητικών διαδικασιών. Οι οπτικές δυσλειτουργίες μπορεί να είναι ένας από τους παράγοντες. Η οπτομετρική παρέμβαση, σύμφωνα με την Αμερικανική Ακαδημία Οπτομετρίας, δεν αποσκοπεί στη θεραπεία της δυσλεξίας, αλλά στο να απομακρύνει τα εμπόδια για την αποτελεσματική μάθηση. Η συνεργασία μεταξύ των ειδικοτήτων που ασχολούνται με αυτό τον τομέα είναι απαραίτητη» επισημαίνει ο Φώτης Βελισσαράκος. ☺

ΤΑ ΠΡΩΡΑ ΜΩΡΑ ΕΧΟΥΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΕΣ (20-50%)

ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΔΥΣΚΟΛΙΩΝ, ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΒΑΡΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ. ΟΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΠΟΥ ΓΕΝΝΗΘΗΚΑΝ ΠΡΩΡΑ ΑΦΟΡΟΥΝ ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ. Η ΠΡΟΛΕΨΗ ΤΟΥΣ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΤΕΙ ΑΚΡΙΒΩΣ, ΑΛΛΑ ΠΙΣΤΕΥΕΤΑΙ ΟΤΙ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΓΝΩΣΤΙΚΕΣ, ΟΠΤΙΚΟΚΙΝΗΤΙΚΕΣ, ΟΠΤΙΚΟΧΩΡΙΚΕΣ, ΜΝΗΜΗΣ, ΔΕΚΤΙΚΕΣ, ΚΑΙ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΩΣ ΑΛΛΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΙΝΑΙ ΑΓΝΩΣΤΕΣ.

ΠΗΓΗ: ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΥΓΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ